Katica Smiljanić

06.03.2024. 12:17
Pogledano: 1,050 puta

Zelena školska biblioteka

Ovom praksom želim pokazati jedan od načina kako se sa učenicima u biblioteci može raditi na temu zelene pismenosti. S obzirom da je tema zaštite životne sredine veoma bitna i da je nju potrebno više obrađivati iako ona postoji u NPP-u

Pedagoška uvjerenja

U svom desetogodišnjem rada sa djecom i mladima u formalnom i neformalnom obrazovanju uvidjela sam da samo spoj formalnog i neformalnog obrazovanja može dati željene rezultate. Metodologije koje imamo, i za koje vidimo da daju dobre rezultate u neformalnom obrazovanju, su vrijedan resurs koji može upotpuniti metodologiju rada u formalnom kontekstu.

Vrijednosti koje ja pokušavam promovisati u svom radu su društvena pravda, razvijanje kritičkog mišljenja i podizanje svijesti o važnosti zdrave životne sredine. U svom radu težim konceptu „zelene biblioteke“. Koncept zelene biblioteke možemo posmatrati sa dva stanovišta; jedan je

izgradnja ekološki prihvatljivih zgrada i princip zelenog poslovanja na šta školske biblioteke koje su u okviru škole nemaju mogućnost uticaja, ali zato sa drugog stanovište mogu imati veliki uticaj na obrazovanje, razvoj zelene pismenosti i vaspitanje ekološki osviještenih učenika.

Od samog početka moga rada u JU OŠ “Vuk Stefanović Karadžić” u Kozarskoj Dubici moja želja je da dio svoga rada posvetim ekološkim pitanjima, odnosno razvijanju svijesti učenika o neizmjernoj važnosti očuvanja zdrave životne sredine kao I neophodnosti borbe za istu.

POLAZIŠTA

Školska biblioteka i školski/a bibliotekar/ka su vrijedan resurs svake škole koji na inovativan i zanimljiv način mogu doprinijeti razvoju učenika. Školska biblioteka kao mjesto oslobođeno numeričkog vrednovanja rada učenika pruža lepezu usluga koje može da pruži učenicima kako bi oni na zanimljiv i drugačiji način usvojili mnoge vrijednosti. U svom dosadašnjem radu sam vidjela razlike u ponašanju prema prirodi kod učenika koji su bili uključeni u neke vidove aktivnosti o životnoj sredini i onih učenika koji to nisu. Moj lični stav je da je to jedna veoma važna tema o kojoj se malo govori I da je upravo škola mjesto gdje se moraju vaspitati društveno odgovorni mladi ljudi. Biblioteke predstavljaju idealno mjesto za promicanje ekoloških ideja i održivog razvoja, budući da u isto vrijeme omogućavaju dostupnost informacija, ljudskih resursa, tehnologije i fizičkog prostora.

Trudim se da učenicima organizujem razne aktivnosti na ovu temu. Vidjela sam da je književnost jedan vrijedan resurs putem kojeg možemo da ukazujemo na važnost očuvanja životne sredine. Nije novina da su mnogi pisci u svom radu koristili motive iz prirode kako bi dočarali stanje čovjekove duše, da su bili očarani prirodnim ljepotama. Željela sam da upravo te momente iskoristim I da sa učenicima razgovaram o pojedinostima iz teksta, oslobođeni književne teorije koju izučavaju na časovima književnosti, već da shvate veći akcenat stavimo na pojave iz prirode.

U ovoj praksi sam povezala radionice o životnoj sredini sa nastavom Srpskog jezika, Geografije, Biologije I Likovne kulture .

CILJ I ŽELJENI ISHODI

Ovu praksu sam realizovala sa ciljem da književno ili neko drugo djelo učenici sagledaju iz drugog ugla, da im ono posluži kao primjer za kritičko razmišljanje i sagledavanje svijeta oko sebe. Željela sam da spoznaju važnost očuvanja zdrave životne sredine, da mijenjaju loše navike kako svoje tako i svojih roditelja i okoline uopšte.

Željeni ishodi

Učenik može da:

- razlikuje odgovoran/neodgovoran odnosa prema prirodi i životnom okruženju.

- analizira biodiverziteta naše zemlje kako bi doprinijeli njegovom očuvanju, u mjeri u kojoj je to moguće.
- njeguje ekološku svijest
- prepoznaje neophodnost i značaj izučavanja ekologije čovjeka, odnosno međuzavisnosti čovjeka i njegove okoline
- kritički razmišlja o svijetu oko sebe
- usmjerava intersovanja za ekološke probleme koji prate savremenog čovjeka.
- identifikuje prirodne resurse, prepozna njihovu vrijednost i značaj racionalnog korištenja;
- razlikuje obnovljive i neobnovljive resurse;
- diskutuje o važnosti reciklaže kao neophodnog mehanizma za očuvanje prirodnih sirovina i poštovanje principa održivog razvoja;
- formira spisak postupaka koji se preduzimaju u cilju uštede energije u domaćinstvu;
- definiše pojmove održivi razvoj, klimatska pravda

*Ovi ishodi zavise od vrste radionice i od uzrasta učenika (nisu svi zastupljeni u svim uzrastima).

DETALJAN OPIS REALIZACIJE

Ideja za ovu praksu je nastala nakon što sam aplicirala i realizovala zajedno sa svojim kolegama jedan projekat gdje smo izgradili vanjsku učionicu za razne nastavne i vannastavne aktivnosti, među kojima i za realizaciju bibliotečkih aktivnosti. Naime kako u sklopu tog projekta tako i u sklopu drugih eko-projekata koje sam realizovala u školi, odnosno u svom cjelokupnom radu i mimo projektnih aktivnosti, često realizujem aktivnosti i radionice koje su posvećenje ekološkim temama. Tako sam došla na ideju da putem književnih djela pokušam motivisati učenike da kritički promišljaju o svijetu oko sebe. Izabrala sam nekoliko književnih djela, eko priča i autora kod kojih sam znala da im je priroda veoma važan motiv. Na osnovu tih metoda sam razvila radionice na kojima u teme bile ekološke. U nastavku ću nabrojati nekoliko radionica koje sam odradila u ovoj školskoj godini. Sve radionice u svom sastavu osim književnog dijela, imaju razgovor, igru i/ ili umjetnički izražaj učenika.

Radionica „Čika crvenog lica“ (Dušan M.) – za učenike 1/2/3. razreda.
Cilj ove radionice da učenik spozna koja su to negativna ponašanja ljudi na javnim površinama, kako se to brine za zdravu životnu sredinu te da se predstavi zanimanje komunalnog radnika kao uobičajeno i veoma vrijedno zanimanje.

Ishodi učenja: učenik prepoznaje šta je pozitivno/negativno ponašanje na javnim površinama; razumije i cijeni posao komunalnih radnika.

Radionica „Domovina se brani lepotom“ (Lj. Rušumović) – za učenike od 3. do 9. razreda (uz značajne razlike kako bi se radionica prilagodila uzrastu).
Cilj radionice je da se spoznaju posljedice prekidanja mreže života; važnost očuvanja čiste vode i biodiverziteta kako u vodi, tako i uopšteno.

Ishodi učenja: učenik razumje posljedice koje po životnu sredinu može imati djelovanje čovjeka, ali isto tako koliko čovjek još uvijek može popraviti stanje životne sredine; važnost pitke vode i postojanja svih živih bića (sa posebnim naglaskom na pčele).

Radionica „Rijeka, brdo i šuma“ (M. Gavrilova) – za učenike 2/3. razreda
Cilj ove radionice je putem proznog teksta obogatiti znanje učenika o ulozi i važnosti šuma; skrenuti pažnju učenicima na opasnosti koje prijete od prevelike eksploatacije šuma.

Ishodi učenja su: učenik zna predvidjeti posljedice prevelike sječe drveća; razumije značaj postojanja drveća u slučaju bujičnih poplava; razumije uzročno-posljedične veze prilikom rušenja i sadnje drveća.

Radionica „Loraks“ (dr. Sus) – za učenike predmetne nastave
Cilj radionice je upoznati učenika šta je to održivi razvoj i odgovorno ponašanje prema prirodi; pokazati kako potrošačko ponašanje ima negativan uticaj na ljudsko zdravlje i životnu sredinu.

Ishodi učenja: učenik razumije posljedice po životnu sredinu usljed pretjeranog konzumerizma na primjeru proizvodnje i transporta džinsa.

Radionica Nasihin čudesni svijet - za učenike 3.razreda
Cilj radionice da se učenici upoznaju sa biljnim i životinjskim svijetom iz poezije Nasihe Kapidžić Hadžić; važnost raznolikosti kao i međusobne veze, te da shvate kako određeni ljudski postupci imaju negativne posljedice po prirodu.

Ishodi učenja: učenik razumije obilježja i karakteristika biljaka i životinja, te njihov značaj za život na Zemlji kao i njihovu međusobnu vezu.

Radionica „Veliki talas“ – za učenike 8/9. razreda
Radionica ima za cilj da učesnicima predstavi pojam klimatske pravde, ukaže na nejednakosti koje izazivaju klimatske promene, kao i na načine kako zajednice mogu djelovati kako bi stvorile pravedniji odgovor na klimatske izazove.

Ishodi učenja: učenik razumije kako čovjekovo djelovanje utiče na pojavu prirodnih nepogoda; šta su to klimatske promjene i klimatska pravda.

Tokom ovih radionica, nažalost, su se desile poplave I odroni u Jablanici I okolnim mjestima, razgovarajući sa učenicima o mogućem ljudskom uticaju na ovu prirodnu katastrofu, predložila sam učenicima da napravimo humanitarni bazar na kojem ćemo pokušati skupiti određeni iznos novca kako bismo doprinijeli humanitarnim akcijama koje su se organizovale širom BiH. Prvobitna ideja je bila da prodajemo učeničke radove koji oni naprave u biblioteci, međutim kako se i ostalim nastavnicima svidjela ideja, akciju smo prenijeli na cijelu školu. Ideja je bila da učenici roditeljima i sugrađanima prodaju svoje radove, te da na prodaju donesu po jednu igračku sa kojom se više ne

igraju. Prodaja se odvijala u školi i u centru grada. Ovaj bazar je bila prilika da sa učenicima razgovaram o empatiji, o potrebi za zajedništvom, o ljudskoj nemarnosti i uticaju koji čovjek ima na prirodne nepogode, o prevelikom konzumatorstvu s obzirom na broj igračaka koji su donijeli i sl. Naime, pozitivno smo iznenađenii kako su djeca reagovali na akciju, smatram da je akcija bila od velike koristi za naše učenike kako bi razvili osjećaj empatije.

EFEKTI; POSTIGNUTI REZULTATI

Iako su rezultati ove prakse teško mjerljivi, oni su itekako vidljivi, u mnogome se vidi da je podstaknuta svijest učenika o važnosti očuvanja životne sredine. Vidljiva je učenička zainteresovanost za ovakve teme kao i njihovo dobrovoljno aktivno učešće u eko aktivnostima.

Prilikom analize književnih djela na ovakav način, učenici su priznali da nisu razmišljali na taj način i da nisu otkrili taj sloj književnog djela s obzirom da su ona višeslojna i da se obično nema vremnena na časovima redovne nastave toliko posvetiti svim aspektima. Mlađem uzrastu je po prirodi više stalo do životinjskog svijeta i uslova u kojima žive, dok su stariji promišljali više o održivom razvoju za koji im nije bilo jasno tačno značenje kao i koncept. Po njihovim pitanjima vidljiva je njihova zainteresovanost, kao i to da mi se učenici javljaju sa još nekim činjenicama koje su sami istraživali u slobodno vrijeme.

Od humanitarnog bazara na Fond Sami Čamdžić – Udruženja „Pomozi.ba“ uplaćeno je 2.877,50 KM za djecu i nastavnike ugrožene poplavama, što je značajan iznos ako se uzme u obzir veličina naše škole. Drago mi je što smo u ovoj teškoj i nezavidnoj situaciji kod naših učenika vidjeli da su shvatili šta se desilo, da su bili empatični, da su i sa svojim roditeljima pričali na tu temu. Od roditelja smo dobili povratnu informaciju koliko su učenici bili posvećini organizaciji cijelog događaja te kako su željeli da se odreknu svojih igračaka (čak i onih za koje su baš bili vezani) jer su smatrali da to može pomoći nekoj drugoj djeci.

Prilog video: Dubičani ponosni na osnovce koji kroz akciju "Od djece djeci" pomažu vršnjacima

Dodatni komentari i sugestije drugim nastavnicima koji bi željeli implementirati vašu ideju

Ova praksa se još razvija, nastaviću da pronalazim primjere iz književnosti kako bih realizovala časove i radionice. Praksa je primjenljiva i na druge oblike rada, osim književnih djela mogu se korisiti filmovi, izložbe, dokumentarne emisije. Ova praksa se može implementirati u svim sredinama, sa svim uzrastima i kroz svaki vid formalnog i neformalnog oblika učenja. Veoma važan faktor je sardnja sa ostalim nastavnim predmetima. Meni su u ovoj praksi, kao i u svim drugim ekološkim aktivnostima, mnogo pomogle nastavnica geografije (Ana Vrban) i nastavnica razredne nastave (Sanja Miškić) jer su uvijek spremne da radimo ekološke teme, te uvijek imaju inspirativne ideje.

Tags

NIN 2024

Collections

Nominovane prakse

NIN 2024